

18. Kapela v Vratih in še kje drugje? ...

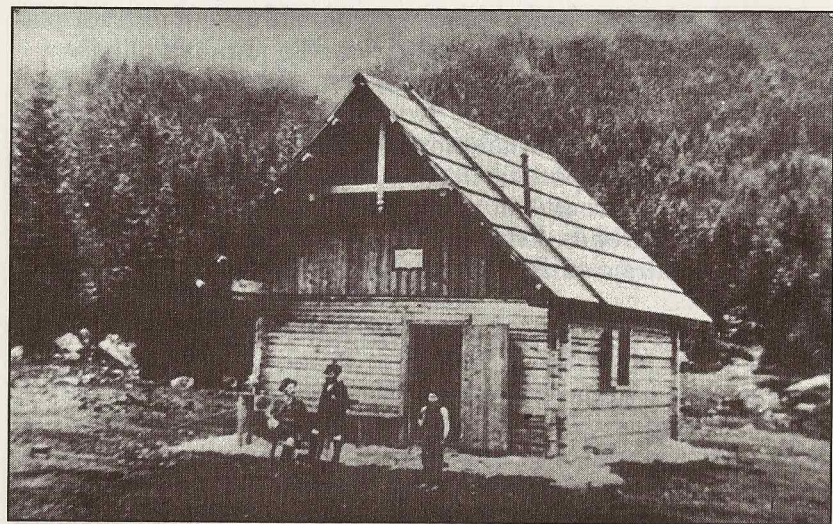
Kje pa je? Kedaj pa bo? Morda ob sv. Nikoli! Cerkev sv. Petra v Rimu so zidali poldrug sto let. Za kapelo v Vratih pa šele pripravljam, res že dvajset let. Pri drugih stavbah sem se naglo odločil in delo hitro izvršil; zakaj pa tukaj tako počasi? Oče Bleiweis so rekli: »Počasi se daleč pride.« Iz tega lahko spoznaš, kako imenitna stavba bo to ...

Že sedaj izdam, da bo ta kapela imela obliko pantheon-a, z notranjim premerom 5 metrov, v malem tako, kakor je v velikem slavni Pantheon v Rimu, zidan leta 27. pred Kristom in prenovljen leta 202. po Kr., ki je okrogel tempelj s kupolo, vzor arhitektom, menda zato, ker ima preproste dimenzije 1 : 1, in 1/2 : 1/2, in eno samo okno, veliko, okroglo, vrh kupole. Kupola cerkve sv. Petra ni nič drugega ko pantheon, vzdignjen v višavo. Veliki mojster Michel Angelo je že vedel, zakaj tako dela.

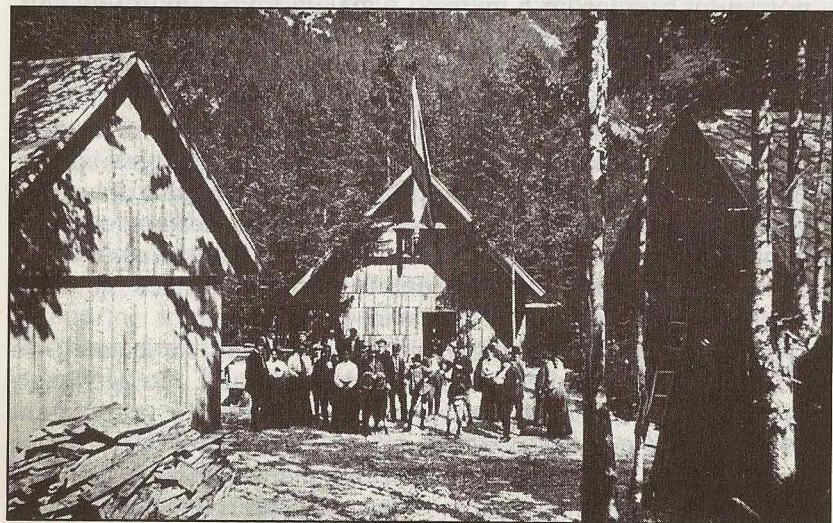
Tudi lahko izdam, da še nimam nič denarja za kapelo v Vratih, pač pa sem se že dogovoril z zidarjem iz Kranjske okolice, za koliko bi jo napravil pred 13 leti, če mu jaz dam ves material. Plačal sem temu zidarju že na račun 15 gl. ...

Rajni Vurnik, poštenja, izobražen arhitekt, ki je imel vse umetniške knjige, mi je naredil podrobni načrt mojega pantheon-a v Vratih. Dovška tovarna mi je obljubila ves cement brezplačno. Kamenja in peska je v Vratih dosti. Voznike bi naprosil, da mi pripeljejo material brezplačno ob nedeljah, ker na Gospodov praznik ne smejo – za denar delati. Le piti bi jim dal jaz.

Prostor za kapelo sem že določil, poprej tam, kjer sem pozneje dr. Šlajmerju vilo naredil, pozneje pa v bližini našega Doma.

Prva Aljaževa koča v Vratih (1896)

Ob Aljaževi koči zbrani planinci (1910)

Prvi Aljažev dom v Vratih (1904)

Ruševine doma v Vratih po plazu (1909)

Tako je bilo vse lepo napeljšano. Pa prišle so nezgode: plaz je vzel naš srednji Dom in naredil zmešnjavo. Jaz sem bil na smrt bolan in operiran, pozneje je prišla svetovna vojska . . . Goriški in štajerski duhovni so me prosili, naj delam kapelo; drugi so rekli: »Izhaja se tudi brez nje.« Vse podrobnosti sem imel preračunane, kip M. B. bi bil naročil iz Tirolskega, veliko steklo čez okno vrh kupole bi dal vlti v Zagorju, spodnja stena bi bila iz kamenja, kupola vlti iz betona, ob steni znotraj omara za mašno obleko itd., tlak iz betona. – Novomašnik, ki je prenočil v Vratih (1000 m), gre zjutraj tešč maševat na Kredarico (2500 m), pa še drugi tudi. To je prehudo! Letos je bilo v Vratih čez 1500 turistov v hiši! Škoda, da že ni stal pantheon¹ v Vratih!

Tako je bilo res vse lepo vpeljšano, a po vojski je vse 50 in večkrat dražje; jaz sem pa v 77. letu (dve kljuki – nevarni, da se nataknem!); zato prosim, naj mi blagovoli kdo nasvetovati, kaj naj storim s pantheonom; ali naj čakam? ali naj se požurim, ali naj v loterijo stavim? Banke zidajo pač sebi palače, pantheona pa ne bodo zidale, ker tukaj ne kaže nič dobička. Lepota Vrat je zaslovela po celem svetu, turistovski promet v Vratih in Triglavskem pogorju silno raste. Ker se toliko naglašča, da so Slovenci bili in bodo ostali verni, da so ljubili tudi lepoto božjih hiš in cerkveno umetnost, bodo sčasoma – kaj ne, verni planinci in neplaninci? – postavili v Vratih lično kapelo, posvečeno Materi Božji, ali pa sv. Cirilu in Metodu, ki sta pred tisoč leti skozi gorenjsko dolino potovala ter postavila temelj samostojnosti Slovanov.

Kaj pa pravite o kapelici, ki bi si jo mi postavili v čistih – srcih?

1 *Pri tej priliki naj povem tale spomin na Rim: Bili smo leta 1900 v Rimu na strehi cerkve sv. Petra, ki je precej ravna in ima par hišic za čuvaje. Stali smo na strehi, tik velike kupole, ki je podobna pantheonu. Obrnjeni smo bili proti govorniku, štajerskemu mlademu doktorju, ki je v Rimu študiral in ki nas je prej vodil po Rimu, sedaj pa je še veliko zanimivega povedal slovenskim mnogoštevilnim romarjem. Svojim poučnim besedam je znal kako šaljivo pristaviti kot začimbo; n. pr.: »Slišali ste, kako velika je cerkev sv. Petra. Na strehi so cele vasi! Sedaj vidite, kake – vasi so tukaj gori.« Ali: »Slišali ste, da je lampa pred velikim oltarjem cerkve sv. Petra tako velika, da se mežnar v čolnu pelje po olju, da jo prižiga. Danes ste se prepričali, da je nekoliko manjša.« Ali:*

» Slišali ste, da takrat, ko papež zapoje Dominus vobiscum, eden na konju jaha doli po cerkvi, da pevce na koru pozove, naj odgovore: » Et cum spiritu tuo.« Temu dovtipu smo se posebno smejali; kar pride zraven ljubljanski knezoškof dr. Jeglič ter pravi: » No, no, sedaj pa še kaj drugega povejte.«